

Handläggare
Rebecka Ahlvik Doverhem
Telefon: 08-508 32 275

Till
Utbildningsnämnden
2023-12-14

Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen - en ny huvudregel (SOU 2023:69)

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2023/1209

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ”Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – en ny huvudregel (SOU 2023:69)” till utbildningsnämnden för yttrande.

I betänkandet föreslås en ny lag om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna. Lagen innehåller dels en skyldighet att lämna ut kontaktuppgifter, dels en skyldighet för rektor att lämna uppgifter på eget initiativ och efter en begäran. Skyldigheten att lämna uppgifter på eget initiativ är avsedd att få till stånd ett ökat informationsflöde av uppgifter som myndigheter uppmärksammar i sitt ordinarie arbete. Uppgiftsskyldigheten gäller oberoende av om en uppgift omfattas av sekretess eller tystnadsplikt. Ett uppgiftslämnande ska dock alltid föregås av en intresseavvägning.

Utbildningsförvaltningen delar bilden av att det behövs ett mer effektivt informationsflöde mellan myndigheter och ser positivt på att de brottsbekämpande myndigheterna får verktyg som gör det enklare att förebygga och bryta brottsligheten. Förvaltningen välkomnar betänkandets förslag om att rektor ska ges en uppgiftsskyldighet efter begäran från de brottsbekämpande myndigheterna. Förvaltningen ställer sig dock tveksam till om ett uppgiftslämnande på eget initiativ kommer få de rättsverkningar som betänkandet vill göra gällande. Ett sådant förfarande kan leda till ett oönskat tolkningsutrymme som kan försvåra en likvärdig bedömning.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Bakgrund/Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat ”Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – en ny huvudregel (SOU 2023:69)” till utbildningsnämnden för yttrande.

Regeringen beslutade den 28 april 2022 att ge en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag på förbättrade möjligheter till informationsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter och vissa andra statliga och kommunala myndigheter, enskilda huvudmän för fristående skolor m.fl. Syftet med uppdraget är att arbetet med att förebygga och bekämpa brott ska effektiviseras genom att möjligheten att utbyta information förbättras i så stor utsträckning det är möjligt utan att det medför ett oproportionerligt intrång i enskildas personliga integritet.

Den 26 januari 2023 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv. Utöver det ursprungliga uppdraget fick utredaren uppdrag att ta ställning till hur det kan inrättas en huvudregel i sekretesslagstiftningen och kartlägga eventuella hinder mot elektroniskt utlämnande för de berörda aktörerna.

Skolväsendet har en betydelsefull roll i det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet. Många av de brott som unga utsätts för sker i skolmiljön. Därtill är skolan en viktig skydds- och framgångsfaktor för utsatta barn och ungdomar som riskerar att hamna i kriminalitet.

I betänkandet framhålls vikten av att informationsflödet mellan skola och de brottsbekämpande myndigheterna behöver förbättras. Skolan kan ha tillgång till uppgifter som är viktiga i de brottsbekämpande myndigheternas arbete. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen har särskilt påtalat ett behov av att i större utsträckning få uppgifter från skolan. För att samverkan ska bli effektiv krävs det att alla parter kan dela information om enskilda individer. Sekretesslagstiftningen pekas dock ut som ett hinder för en effektiv samverkan. Vidare framgår det av betänkandet att det finns en betydande okunskap och osäkerhet kring hur reglerna ska tillämpas hos myndigheter och andra aktörer som delar information med de brottsbekämpande myndigheterna. Det har lett till att de möjligheter som finns idag underutnyttjas och tillämpas på ett inkonsekvent sätt.

Enligt regeringen krävs det mönsterbrytande åtgärder för att förebygga och bryta brottsligheten. Det måste av den anledningen finnas möjligheter för myndigheter att dela information när det behövs. I betänkandet föreslås därför en ny huvudregel i sekretesslagstiftningen för informationsdelning till brottsbekämpningen. Betänkandet föreslår att det ska införas en ny lag med ett antal skyldigheter för myndigheter och vissa enskilda verksamheter att lämna information till de brottsbekämpande myndigheterna, däribland skolor med offentlig och enskild huvudman. Lagen ska benämnas ”Lagen om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna”. Betänkandet nämner skolan som en viktig samverkanspart med brottsbekämpningen varför det föreslås en särskild uppgiftsskyldighet för rektor, att på eget initiativ och på begäran, lämna ut uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna.

Enligt betänkandet ska rektor ges en skyldighet att lämna uppgifter på eget initiativ till Polismyndigheten. Utlämnande efter begäran ska avse samtliga brottsbekämpande myndigheter. Uppgifter om tillhörighet till kriminellt nätverk, en elevs umgängeskretsar och socialt nätverk eller en elevs frånvaro är några exempel på sådana uppgifter som kan vara av intresse för de brottsbekämpande myndigheterna.

Uppgiftsskyldigheten gäller oberoende av om en uppgift omfattas av sekretess eller tystnadsplikt. Uppgifterna ska dock lämnas ut efter en intresseavvägning. Beroende på om uppgifter lämnas på eget initiativ eller på begäran ser intresseavvägningen olika ut. Rektor kan motsätta sig att lämna uppgifter på eget initiativ om övervägande skäl talar mot detta. För att en rektor ska kunna motsätta sig att lämna uppgifter efter begäran krävs att det finns en sekretessbestämmelse som är tillämplig och att övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför brottsbekämpningens intresse av uppgiften.

Den föreslagna lagen innehåller även förslag om en skyldighet för myndigheter att lämna ut kontaktuppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna. Enligt betänkandet är sådana uppgifter av mindre integritetskänslig karaktär och bör därför i större utsträckning än andra uppgifter kunna lämnas ut.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samverkan med gymnasieavdelningen samt avdelningen för ekonomi och styrning.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 5 december 2023. Funktionshindersrådet

kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 6 december 2023.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Allt yngre personer påträffas i samband med grova våldsbrott och kriminella nätverksuppbyggelser. Arbetet med att förebygga att barn och unga dras in i gängkriminalitet är centralt och det behövs tydliga åtgärder för att komma till rätta med ett av dagens största samhällsproblem. Stockholm har sedan en tid tillbaka en stadsövergripande strategi för att motverka att barn och unga riskerar att dras in i kriminalitet. Det finns ett nära utvecklat samarbete mellan berörda förvaltningar och civilsamhället. Samarbetet mellan socialförvaltningen och utbildningsförvaltningen är särskilt prioriterat.

För att barn och unga inte ska riskera att dras in i kriminalitet är det viktigt med ett fungerande samarbete mellan olika myndigheter i det förebyggande arbetet. Det gäller framför allt mellan skola, socialtjänst och polis. Bland annat arbetar Stockholm fokuserat för en narkotikafri skolmiljö och att försvåra rekrytering av unga till kriminell verksamhet. Detta pågående arbete är en del i att säkerställa och upprätthålla nolltolerans mot narkotika och vid misstanke om användning agera genom att anmäla till socialtjänst och/eller polis i ömsesidig samverkan. Även vid misstanke om planerad PDV (pågående dödligt våld) eller att vapen påträffas i skolan är det viktigt att skolan, tillsammans med socialtjänst och polis, arbetar för att skapa brottsförebyggande åtgärder.

Utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till att de brottsbekämpande myndigheterna får verktyg som gör det enklare att förebygga och bryta brottsligheten. Genom den föreslagna lagstiftningen får de brottsbekämpande myndigheterna möjlighet, även på ett tidigt stadie, att hitta barn och unga som riskerar att dras in i kriminalitet. Samtidigt är förekomsten av gängkriminalitet och våld mot barn och unga komplexa samhällsproblem som inte kan lösas enbart genom ny lagstiftning. Tidiga insatser har visat sig avgörande för att lyckas förebygga rekryteringen till kriminella gäng.

Förvaltningen välkomnar förslag som har till syfte att få till stånd ett mer effektivt informationsflöde mellan myndigheter. En förutsättning är dock, som redan framhållits i betänkandet, att informationsdelningen måste vara noggrant avvägd och inte få en oproportionerlig inverkan på skolans grunduppdrag. Skolans grunduppdrag är i första hand att ge eleverna undervisning. Flera olika myndigheter önskar dock att skolan samtidigt ska göra andra insatser, mot bakgrund av att eleverna vistas en stor del av sin tid i

skolan. Förvaltningen vill understryka att skolan även fortsättningsvis måste få behålla sitt fokus på undervisning och utbildning. Ytterligare arbetsuppgifter enligt föreslagen lagstiftning kan få negativa verkningar i form av bland annat mer administration för personalen.

Förvaltningen ser, liksom de skolor som utredningen varit i kontakt med, att ökad informationsdelning kan leda till att elevernas förtroende urholkas, vilket i sin tur kan leda till att eleverna inte söker det stöd som skolan kan erbjuda. Vidare delar förvaltningen bedömningen, som andra skolor gör gällande, att ett utökat uppgiftslämnande till brottsbekämpningen kan innebära en ökad risk för hot och våld mot skolans personal. Skolorna upplever redan idag hot och våld i samband med att personal anmäler oro för ett barn till socialtjänsten med stöd av 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453).

I den föreslagna lydelsen till den nya lagen ska rektor ges en skyldighet att dels lämna uppgifter på eget initiativ, dels lämna uppgifter efter begäran. Att de brottsbekämpande myndigheterna kan få ta del av uppgifter efter begäran ser utbildningsförvaltningen generellt sett som något positivt. Förvaltningen ställer sig dock tveksam till att det ska åligga rektor ett ansvar att lämna uppgifter på eget initiativ. Risken finns, om det finns en otydlighet kring vilka uppgifter som ska lämnas ut, att föreslagen lagstiftning ger ett oönskat tolkningsutrymme. Betänkandet radar visserligen upp en del utgångspunkter som rektor kan förhålla sig till i sin bedömning. Listan ska dock inte anses uttömmande. Utbildningsförvaltningen vill framhålla att det kan uppstå svårigheter för rektorer att förhålla sig likvärdiga i sina bedömningar om det finns en skyldighet att lämna uppgifter på eget initiativ. Ett uppgiftslämnande riskerar att bli godtyckligt och att det snarare sker ett utlämnande efter en subjektiv bedömning. Enligt förvaltningen riskerar ett sådant förfarande att bli rättsosäkert.

Även om gängkriminaliteten inte är kopplad till ett fåtal områden i Stockholm så är det väl känt att det finns områden som är mer utsatta för kriminalitet än andra. Ett förfarande där rektor har en skyldighet att på eget initiativ lämna uppgifter, men även lämna uppgifter efter begäran, kan medföra påtagliga påfrestningar avseende arbetsbelastningen för enskilda skolor i särskilt utsatta områden. Utbildningsförvaltningen vill framhålla att utgångspunkten med den föreslagna lagstiftningen ska vara att få till ett mer effektivt samarbete mellan skola och de brottsbekämpande myndigheterna. Därför är det av särskild vikt att ett förfarande inte försvarar för skolor i sitt dagliga arbete. Vidare är det av vikt att den föreslagna regleringen inte inskränker den redan etablerade

samverkan som finns, och som delvis redogjorts för ovan, i Stockholmsområdet med polis, socialtjänst och skola.

Förvaltningen vill föra fram att flera myndigheter nyligen fått ett regeringsuppdrag att inrätta en samverkansstruktur för ett sammanhållet arbete med barn och unga som riskerar att begå brott (Ju2023/02529). Inom denna samverkansstruktur skulle skolorna kunna hjälpa till med brottsbekämpningen utan att behöva belastas med nya arbetsuppgifter som gör det svårare för skolorna att fokusera på sitt grunduppdrag.

I de fall bedömning görs att ett förfarande där rektor ska vara skyldig att lämna uppgifter på eget initiativ är att föredra, är det enligt utbildningsförvaltningens bedömning viktigt att rektor har tydliga ramar att förhålla sig till när ett informationsutbyte ska ske.

Konsekvenser för barn och barnets rättigheter samt jämställdhetsanalys

Då ärendet är svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter. Förvaltningen förutsätter att en sådan analys vid behov görs i den fortsatta hanteringen av ärendet.

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen. Eftersom remisstiden är kort föreslår förvaltningen att utbildningsnämnden justerar beslutet omedelbart.

Lena Holmdahl
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Peter Bragner
Grundskoledirektör
Utbildningsförvaltningen

Bilaga

Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – en ny huvudregel (SOU 2023:69)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Lena Holmdahl, Utbildningsdirektör	2023-12-06